

Duurzaamheid bij het CIZ

De CIZ visie op duurzame bedrijfsvoering en hoe dit wordt gerealiseerd.

24 april 2024
FINAC

1. Inleiding

Het CIZ heeft de afgelopen jaren al behoorlijke stappen gezet om te komen tot een duurzamere bedrijfsvoering. De afdeling inkoop heeft er bijvoorbeeld voor gezorgd dat in de inkoop aanbestedingen uitvraag wordt gedaan naar de manier van duurzaam opereren van leveranciers, de wijze waarop en de effecten daarna voor het CIZ. Tegelijkertijd constateren we echter dat er nog geen CIZ breed duurzaamheidsbeleid is waarbinnen dit soort initiatieven plaatsvinden en hoe we dit kunnen monitoren en vast kunnen leggen. Daarom is het van belang om deze volgende stap met elkaar te gaan zetten en ook te komen tot duurzaamheidsbeleid. Hiermee wordt een generiek kader geschetst waarmee we duurzaamheid tastbaar maken en inbedden in de bedrijfsvoering. Hiertoe zijn al een aantal voorbereidende en adviserende stappen gezet. In 2020 is er door de interne auditor een verkenning (geen audit) uitgevoerd over waar bij duurzaamheid binnen het CIZ aan gedacht kan worden. In het vervolg hierop is door FINAC in 2021 met behulp van een externe specialist inzicht gekregen in de (relatieve) duurzaamheidsprestaties van het CIZ, als nulmeting, en is een aanzet gemaakt om hier verder doelen aan te verbinden. In deze memo geven we hieraan een vervolg en schetsen we binnen welke Rijkskaders we duurzaamheid verder vorm willen geven.

De duurzaamheidsdoelen op het gebied van social return worden in dit document niet verder uitgewerkt. Deze doelen zijn onderdeel van de uitwerking van de visie op het gebied van Medewerker binnen de Stip op de Horizon.

2. Leeswijzer

Deze notitie heeft de volgende hoofdstukken:

3. Definitie duurzaamheid
4. Rijkskaders duurzaamheid
5. Duurzaamheidsvisie CIZ
6. Doelen duurzaamheidsvisie CIZ
7. PDA cyclus: monitoring resultaten en rapportage

3 Definitie duurzaamheid

Voordat er wordt ingegaan op de duurzaamheidsdoelen is het van belang dat de definitie van duurzaamheid is afgebakend. De bron die gebruikt is voor de definitie komt van de site platformoverheid.nl/artikel/vier-stappen-naar-duurzame-organisatie Artikel van 17 januari 2019:

'Duurzaamheid sluit aan op de behoeften van het heden zonder het vermogen van de toekomstige generaties in hun eigen behoeften te voorzien in gevaar te brengen'.

De wereld waar wij in leven leidt onder de schadelijke effecten van mensen. Onze lucht wordt vervuild, bossen gekapt en de aarde wordt uitgeput. De gevolgen voor de kwaliteit van leven zijn voor iedereen merkbaar. Als er geen maatregelen worden genomen zal de wereld nog meer gaan lijden door de gevolgen van bijvoorbeeld klimaatverandering, het verlies van biodiversiteit en de lucht-, water- en grondvervuiling. Ook de bedrijfsvoering van het CIZ heeft impact op het milieu doordat we voor de uitvoering van de werkzaamheden grondstoffen verbruiken en bijdragen aan de CO2 uitstoot. Met het duurzaamheidsbeleid werken wij eraan om de schadelijke effecten van het handelen door CIZ op het milieu te beperken. In hoofdstuk 5 vertalen we de generieke definitie van duurzaamheid naar een duurzaamheidsvisie voor het CIZ.

4 Rijkskaders duurzaamheid

De rijkskaders bestaan allereerst uit (wettelijke) kaders en richtlijnen die binnen de Rijksoverheid, en daarbinnen specifiek VWS, van toepassing zijn. Daarnaast worden ook nieuwe kaders verwacht in het kader van Europese wetgeving, die op termijn mogelijk van kracht zullen zijn.

4.1 Doelen klimaatakkoord 2019 en CO-2 managementplan VWS

In het klimaatakkoord 2019 zijn de Rijksdoelstellingen ten aanzien van de broeikasuitstoot nader gedefinieerd, wat het centrale doel is van het klimaatakkoord:

Nederland heeft de ambitie om de uitstoot van broeikasgassen met 55% te reduceren in 2030 ten opzichte van het niveau van 1990 en in 2050 CO2-neutraal te zijn.

VWS heeft dit in het vastgestelde CO-2 managementplan van oktober 2022 als volgt verwoord: "In het Klimaatakkoord is ook opgenomen dat de Rijksoverheid daarin een voorbeeldrol neemt met het verduurzamen van de bedrijfsvoering. De uiteindelijke ambitie van het Rijk is een klimaatneutrale bedrijfsvoering. Klimaatneutraal houdt in dat activiteiten geen negatief effect mogen hebben op het klimaat. De strategie daarbij is gericht op besparen en voorkomen van verspilling. Vervolgens is het de bedoeling om zoveel mogelijk over te schakelen op hernieuwbare bronnen en grondstoffen. Het Rijk heeft tussendoelen bepaald om te stimuleren dat daadwerkelijk wordt bespaard. Belangrijke tussendoelen zijn bijvoorbeeld: het halveren van de uitstoot van mobiliteit, overschakelen op hernieuwbaar gas en 100 procent duurzame elektriciteit en een halvering van het energieverbruik van de kantoren."

De reductie van de broeikasuitstoot vertaalt het CIZ in termen van duurzaamheid, en borging hiervan binnen de organisatie. Dit wordt in het volgende hoofdstuk verder uitgewerkt.

VWS ambieert in het CO-2 managementplan een klimaatneutrale bedrijfsvoering in 2030 en heeft dit vertaald in de volgende energie- en CO2-reductiedoelstellingen. Hieraan hebben we een korte eerste reactie toegevoegd, om daarmee het potentieel voor CIZ te duiden:

CO2 reductiedoelstellingen	Deze reductiedoelstellingen hebben betrekking op de volgende	Toepasbaar bij het CIZ ja/nee
Scope 1: Gasinkoop van alle rijksgebouwen in 2030 voor minimaal 50% afkomstig van hernieuwbare bronnen	Aardgasverwarming	Nee, het CIZ gebruikt geen rijksgebouwen en zit in bedrijfsverzamelgebouwen. Om deze reden is dit punt buiten scope.
Scope 1: In 2020 is het wagenpark 20% zero emissie, in 2028 is dat 100%	Wagenpark	Ja, echter vanaf de 2e helft van 2023 heeft het CIZ geen wagenpark meer en voldoet hiermee aan deze doelstelling.
Scope 2: Elektriciteit is 100% hernieuwbaar in 2030	Elektriciteit	Nee, het CIZ gebruikt geen rijksgebouwen en zit in bedrijfs-verzamelgebouwen. Om deze reden is dit punt buiten scope.
Scope 3: 50% CO2 reductie door zakelijke reizen (incl. woon-werkverkeer) in 2030 ten opzichte van 2016	Zakelijke reizen met: OV, internationale trein, privé auto (gedeclareerde dienstreizen) en vliegtuig	Ja, ten dele toepasbaar. De medewerkers hebben de mogelijkheid gekregen om een OV kaart te gebruiken voor woon-werk en werk-werk verkeer. Dit kan echter niet voor iedereen de oplossing zijn gezien de aard van de werkzaamheden (huisbezoeken) van een groot deel van de medewerkers.

Deze doelen kunnen gezien worden als referentiepunt en hulpmiddel om de ambities voor het CIZ nader af te bakenen, maar zijn echter niet 'hard' kaderstellend om aan te voldoen. De reden hiervan is dat het CO2 management plan expliciet alleen van toepassing is verklaard op de kernonderdelen van VWS, waarmee de ZBO's hiermee buiten scope zijn geplaatst. Dit neemt niet weg dat het CIZ, in lijn met de Rijksdoelen, zijn verantwoordelijkheid zal moeten nemen en ook een bijdrage zal moeten leveren aan de Rijksdoelen.

Als het CIZ een andere huisvestingslocatie zoekt dan wordt er altijd getoetst op de duurzaamheidscriteria. Hierbij wordt onder andere gekeken naar het energielabel van een gebouw, deze dient minimaal label A te hebben of hoger. Daarnaast wordt er ook getoetst op bereikbaarheid met het OV. M.b.t. de hernieuwbare energiebronnen heeft het CIZ géén directe en doorslaggevende invloed op de inkoop hiervan door de verhuurders van panden. Dit komt omdat het CIZ maar een beperkte hoeveelheid m2 huurt van de totale pandoppervlakte, wat ertoe leidt dat hier geen harde eisen aan kunnen worden gesteld. In huurdersoverleggen wordt desalniettemin wel door het CIZ aandacht hiervoor gevraagd.

We gaan in hoofdstuk 6 nader in op de concretisering van de doelen voor het CIZ.

4.2 Inkoopstrategie voor duurzaam, sociaal en innovatief opdrachtgeverschap door de Rijksoverheid

Eind 2019 is een inkoopstrategie van het Rijk aan de tweede kamer aangeboden, waarin staat dat duurzaam, sociaal en innovatief inkopen nu de standaard is. In deze strategie staat ook beschreven via welke procesafspraken de overheidsinkoop bijdraagt aan de duurzaamheidsambitie.

In de kamerbrief waarin deze strategie wordt aangeboden wordt benadrukt dat het kabinet met de rijksbrede inkoopstrategie een kantelpunt markeert in het denken over inkopen binnen het Rijk: "Zoals bekend is de afgelopen jaren veel tijd en energie geïnvesteerd in rechtmatig en efficiënt inkopen. Dat is en blijft natuurlijk randvoorwaardelijk, maar is niet het hoofddoel van het inkopen door het Rijk. Het Rijk koopt immers ook in om maatschappelijke effecten te kunnen bereiken, zaken te realiseren en resultaten te boeken.

Het doel hiervan is om actief bij te dragen aan de uitvoering van het beleid van dit kabinet en om het maatschappelijk effect bewust en gericht te maximaliseren. Bijvoorbeeld door het hanteren van een CO2-prijs. Het is nodig dat naast de vereiste rechtmatigheid en efficiency het toevoegen van maatschappelijke waarde in elke inkoopopdracht een prominente plek krijgt. Het toevoegen van maatschappelijke waarde is geen secundair doel of bijzaak, het raakt de kern van de opgaven waar dit kabinet voor staat."

Zoals in de inleiding reeds is aangegeven worden bij de aanbestedingen duurzaamheidscriteria, naast rechtmatigheid en efficiency, al meegenomen. In de verdere doorontwikkeling van het duurzaamheidsbeleid wordt dit echter prominenter een plek gegeven, door gebruik te maken van de website MVIcriteria.nl, die hierna wordt toegelicht.

4.3 Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI)

De aandacht van het Rijk voor maatschappelijk verantwoord inkopen (MVI) bestaat al langere tijd (sinds 2008). Omdat MVI echter niet een inkoopvraagstuk is maar juist begint bij de (intern) opdrachtgever, is dit op enig moment vanuit het Rijk doorvertaald in Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI). Daarbij bestaat er ook (vanaf 2016) de mogelijkheid om toe te treden tot een manifest MVOI.

Ervan uitgaande dat de interne opdrachtgevers binnen het CIZ in de rol van contracteigenaar betrokken zijn bij inkopen, wordt bij aanbestedingen gekeken naar de realisatie van sociale, innovatieve en duurzame inkoop via de concretisering van MVI doelen. Vanuit de rijksoverheid is de website [MVI-criteriatool \(mvicriteria.nl\)](http://MVI-criteriatool(mvicriteria.nl)) gelanceerd die ondersteuning biedt om maatschappelijk verantwoorde inkoopcriteria toe te kunnen passen bij aanbestedingen. Deze website is voor iedereen vrij toegankelijk en heeft 6 clusters:

- Automatisering en telecommunicatie
- Energie
- Grond, weg en waterbouw
- Kantoorfaciliteiten en diensten
- Kantoorgebouwen
- Transport en vervoer.

Binnen deze clusters zijn verschillende productgroepen opgenomen waarin verschillende criteria voor zowel leveringen als contractvormen terug te vinden zijn. De CIZ (inkoop)organisatie maakt hiermee zelf, in overleg met de interne opdrachtgevers, de keuze maken op welk niveau er wordt ingekocht, zo lang het maar aansluit bij de duurzaamheidsdoelstellingen van het CIZ. Daarbij is ook goed mogelijk om een combinatie te gebruiken van de verschillende beschikbare tools zoals eerder

in dit stuk benoemd. Verderop, in hoofdstuk 6, geven we aan hoe we deze kaders vertalen naar CIZ doelen.

4.4 Europese wetgeving: Environmental, Social en Governance (ESG)

In Europese wetgeving wordt steeds meer aandacht besteedt aan duurzaamheid, samengevat onder de noemer ESG. Er is vorig jaar door de EU een zogenaamde Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) gepresenteerd, waarin regelgeving en richtlijnen staan over duurzaam presteren voor bedrijven. Dit heeft als doel om de kwaliteit van informatie en transparantie over milieu- en sociale impact van bedrijven te vergroten, en zo de transitie naar een duurzame economie te ondersteunen. Veel bedrijven zullen hier vanaf 2025/2026 over moeten rapporteren.

Hoewel deze richtlijnen op dit moment nog niet van toepassing zijn voor het CIZ, is het wel verstandig om hier alvast op hoofdlijnen rekening mee te houden. Het is niet uit te sluiten dat op termijn dergelijke regelgeving ook voor overheidsorganisaties gaat gelden. De CSRD gaat gelden voor alle beursgenoteerde bedrijven, en daarnaast voor bedrijven die aan 2 van de volgende 3 criteria voldoen: meer dan 250 medewerkers, meer dan 40 miljoen omzet, meer dan € 20 miljoen op de balans. Het CIZ zal de ontwikkelingen op dit gebied blijven volgen en op het moment dat dergelijke richtlijnen voor het CIZ van toepassing worden verklaard zal hier nader invulling aan worden gegeven.

Specifiek geldt wél voor het CIZ al dat er vanaf 2025 (met ingangsdatum 1 januari of 1 juli 2024) verplicht gerapporteerd moet gaan worden in het kader van de rapportageverplichting besluit CO2 reductie werkgebonden personenmobiliteit. Met deze verplichting dient het CIZ inzicht te verstrekken in de verschillende mobiliteitsvormen, met als doel om de CO2 uitstoot te reduceren. In 2024 worden de voorbereidingen voor implementatie hiervan getroffen.

5 Duurzaamheidsvisie CIZ

Het gedachtegoed over de toegevoegde waarde van het CIZ voor zijn cliënten, klanten, in het zorgstelsel en de maatschappij heeft vorm gekregen in de Bedoeling, 'Passende zorg, voor nu en in de toekomst'. Verantwoordelijkheid voor de cliënt, klant en resultaat. Die verantwoordelijkheid neemt het CIZ, binnen de mogelijkheden die er zijn, ook voor het milieu.

Duurzaam handelen begint met het bewustzijn en gedrag van medewerkers dat onze uitvoering van taken leidt tot gevolgen voor het milieu en de omgeving waarin we opereren. De weg die het CIZ inslaat is een weg naar duurzaamheid in de breedste zin van het woord en niet alleen op het gebied van duurzaam inkopen. Dit sluit ook aan bij (impliciete of expliciete) verwachtingen in de maatschappij over duurzaam opereren van publieke organisaties zoals het CIZ.

Voor de CIZ organisatie is het nuttig dat de medewerkers worden betrokken bij deze ontwikkelingen omtrent duurzaamheid. Dit draagt bij aan de bewustwording van de medewerkers bij de duurzaamheidsdoelstellingen van het CIZ. Deze duurzaamheidsvisie kan daaraan bijdragen. Verder kan door externe communicatie over duurzaamheid, onder andere via het jaarverslag, worden bijgedragen aan het beeld dat het CIZ transparant is over de duurzaamheidsambities en wordt hierover ook gecommuniceerd naar de maatschappij.

Vanuit VWS wordt het CIZ gestimuleerd om duurzaamheid meer zichtbaar te maken. Het CIZ participeert hierbij onder andere in het VWS initiatief Denk Doe Duurzaam. In dit initiatief worden ideeën gedeeld en geeft het CIZ statusupdates van de activiteiten die het CIZ op duurzaamheidsgebied onderneemt.

Om invulling te geven aan de duurzaamheidsambities heeft het CIZ haar duurzaamheidsvisie omschreven:

Het CIZ neemt haar verantwoordelijkheid in duurzame bedrijfsvoering. Dit doen wij door met elkaar zorg en aandacht te besteden aan de vier pijlers klimaat, energie, circulair en sociaal. Hiermee zal het CIZ haar negatieve impact op het milieu verkleinen en bijdragen aan een leefbare omgeving.

Dit betreft inhoudelijk:

- A. *Klimaatbestendig: reduceren van de uitstoot van broeikasgassen, waaronder CO2.*
- B. *Energieneutraal: overstappen van fossiele brandstoffen op onuitputtelijke en schone bronnen.*
- C. *Circulair: afval wordt grondstof.*
- D. *Social return: we creëren werkgelegenheid voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.*

Social return wordt opgepakt vanuit de afdeling HRM, als onderdeel van de meerjarendoelstelling 2026 voor het onderdeel Medewerker. In het vervolg van deze visie document richten we ons primair op de materiële aspecten van duurzaamheid.

Omdat de hierboven genoemde pijlers abstract zijn, zijn deze pijlers, met behulp van een externe specialist, omgezet tot de volgende meer tastbare elementen die als doelen voor het CIZ duurzaamheidsbeleid worden gedefinieerd:

1. Duurzaam inkopen;
2. Reduceren papier- en dataverbruik;
3. Verduurzamen reisbewegingen en hybride werken;
4. Duurzame inrichting huisvesting.

In de volgende hoofdstukken geven we hier nader invulling aan.

6 Doelen duurzaamheidsvisie CIZ

In dit hoofdstuk beschrijven we de generieke doelen van duurzaamheid binnen het CIZ. Voor (met name) de inkoopaspecten op facilitair en huisvestingsgebieden zijn er ook specifieke doelen gedefinieerd, die in de separate bijlage bij deze memo zijn opgenomen.

6.1 Doel: duurzaam inkopen

Het doel van duurzaam inkopen is dat er naast prijs, kwaliteit en levertijd van de producten, diensten of werken ook gelet wordt op de effecten op milieu en sociale aspecten. Dit maakt inkoop dan ook een belangrijk en effectief instrument om impact te maken aan het begin van de gebruiksketen en biedt het ook kansen voor CIZ om verder te verduurzamen.

Nulmeting duurzaam inkopen

FINAC heeft in 2021 een globale nulmeting uitgevoerd om in kaart te brengen wat leveranciers zelf aan duurzaamheidsmaatregelen nemen. Dit is uitgevoerd aan de hand van de informatie die de leveranciers op hun website vermelden. In bijlage 1 staat samengevat hoe deze meting is uitgevoerd.

Samenvattend kwam hieruit het volgende beeld naar voren¹:

		Duurzaamheidsrisico			
inkoop classificatie		Nihil (1)	klein (2)	matig (3)	groot (4)
	Routine (1)	0	8	8	0
	Hefboom (2)	0	48	4	3
	Knelpunt (3)	0	22	16	3
	Strategisch (4)	0	8	0	0

Uit deze meting kwam naar voren dat veel duurzaamheidsaspecten in de contracten al vormgegeven zijn en/of een relatief laag duurzaamheidsrisico met zich mee brachten. Uiteindelijk bleken er voor circa 6 van de 120 inkoopcontracten, met een hoge MVI score en de aanvullende toets op concrete duurzaamheidsaspecten, aanvullende acties nodig.

Vorbereiding aanbestedingen en duurzaamheidseisen

Om te komen tot de afweging in welke mate ingezet wordt op duurzaamheidsactiviteiten en de kosten hiervan wordt bij aanbestedingen van nieuwe inkoopcontracten – op hoofdlijnen – het volgende proces gevolgd:

- Bij het opstellen van de aanbestedingsstrategie voor een inkooptraject wordt standaard een business case opgesteld.
- De business case bevat naast de verwachte financiële waarde van de contractomvang ook criteria om te voldoen aan duurzaamheidseisen. Dit is de paragraaf Maatschappelijk Verantwoord Inkopen die standaard in elke business case staat. Hierin worden de volgende criteria benoemd:
 - Milieucriteria
 - Sociale criteria
 - Social return on investment
- In de inkoopprocedure van de business case wordt niet alleen de soort inkoopprocedure (onderhands, meervoudig onderhands of europees aanbesteden) benoemd maar ook de gunningsmethode, bijvoorbeeld Economisch Meest Voordelige Inschrijving (EMVI).

¹ Voor de definitie van de inkoopclassificatie en duurzaamheidsrisico's wordt verwezen naar bijlage 2.

- In de offerteaanvraag worden door de contracteigenaar (lees: verantwoordelijk VT lid) van een aan te besteden inkoop weggingen aangegeven van de relevante gunningscriteria. Hiermee kunnen duurzaamheidsaspecten meer of minder meegewogen worden in de aanbesteding. Als voorbeeld een van de gunningscriteria:
Doelstelling: Het CIZ hecht aan duurzaamheid en maatschappelijk verantwoord inkopen/ondernemen (hierna te noemen MVO). Alle tot inschrijving uitgenodigde partijen doen al veel aan duurzaamheid en maatschappelijk verantwoord inkopen/ ondernemen. Het CIZ is met name geïnteresseerd in de **relatie met de concrete uitvoering van de opdracht**. Daarom wordt gevraagd te beschrijven en inzichtelijk te maken hoe u MVO concreet aan deze opdracht voor het CIZ verbindt.
- Voor de toe te passen duurzaamheidscriteria gelden de MVI-criteria op [MVI-criteriatool \(mVICriteria.nl\)](http://mVICriteria.nl) van de Rijksoverheid als uitgangspunt, gekoppeld aan de doelen in het actuele duurzaamheidsbeleid CIZ. In de bijlage 2 zijn een aantal generieke uitgangspunten hiervoor opgenomen, waarin het ambitieniveau is verwoord. CIZ wil als minimum uitgangspunt het niveau 'significant' hanteren. Dit is feitelijk nu ook al standaard een minimum, want in elke aanbesteding worden duurzaamheidseisen opgenomen, afgezien van de exacte formulering en concretisering van details. Hierbij geldt het principe: duurzaam, tenzij.
- Team inkoop en team facilitair toetsen bij alle aanbestedingen of deze worden opgesteld conform het geldende duurzaamheidsbeleid.

6.1 Doel: reduceren papier- en dataverbruik

Reduceren papierverbruik

Er is binnen het CIZ nog geen adequate rapportage over zowel inkomende als uitgaande papierstromen. Ongeveer 70%-75% van de aanvragen komen digitaal binnen via een zorgverlener. Voor de uitgaande papierstroom is er via Xerox en met name de papierleveranciers een redelijke inschatting te maken van het papierverbruik. Dit is hoofdzakelijk direct gerelateerd aan het primaire proces.

Er is geen wettelijke verplichting om indicatiestellingen zowel digitaal als per brievenpost te versturen. Dit is een keuze van het CIZ zelf, omdat de doelgroep het nog lastig kan vinden om te werken met een digitale inbox. Aangezien echter 70-75% van de aanvragen digitaal wordt gedaan lijkt dit een kans voor verdere verduurzaming van het papierverbruik. Het CIZ heeft een uitgaande papierenstroom van 1,5 tot 2 miljoen A4-tjes per jaar.

Bij een nieuwe aanbesteding van kantoorartikelen wordt via de site www.mVICriteria.nl gezocht naar duurzamere eisen aan blanco briefpapier en grafisch papier voor gewoon kantoorgebruik. CIZ stelt als eis dat blanco papier voldoet aan de norm EU Ecolabel, CO2 neutraal en aan de FSC norm.

Aan professioneel drukwerk worden andere eisen gesteld. Zo kan er voor het CIZ drukwerk gebruik worden gemaakt van de eis Papier voor professionele afdrucken: 75% teruggewonnen papiervezels, waarvan 80% na verbruik gerecyclede vezels.

Momenteel loopt het project CIZ digitaliseert. Het CIZ wil zo de productiviteit verhogen zonder dat dit ten koste gaat van kwaliteit en klanttevredenheid. Hiermee wordt daarnaast een bijdrage geleverd aan een duurzame oplossing voor de uitdagingen rondom de dubbele vergrijzing en de krappe arbeidsmarkt. Tevens wordt zo aansluiting gezocht op een steeds digitaal wordende wereld. Met een verdere digitalisering kan ook het papiergebruik verder gereduceerd worden. Dit zal echter wel aandacht dienen te krijgen aangezien dit duurzaamheidselement (nog) niet in scope is van het project.

Reduceren dataverbruik

Met de verdere digitalisering en automatisering van processen neemt het dataverbruik steeds meer toe. Om deze data te kunnen benutten wordt gebruik gemaakt van datacenters (of vergelijkbare faciliteit) die ervoor zorgt dat de data voor gebruikers beschikbaar zijn.

Hiertoe worden computerservers gebruikt die stroom verbruiken. Daarvan afgeleid kan bekeken worden hoe – in afspraken met leveranciers die deze servers hosten - het stroomgebruik verminderd kan worden door het datagebruik te monitoren en waar mogelijk te reduceren, in combinatie met een toets op de eisen die van toepassing zijn voor opslag en archivering. Anderzijds kan gekeken worden naar wensen en eisen die gesteld worden aan leveranciers m.b.t. het gebruik van duurzaam opgewekte energie.

6.2 Doel: verduurzamen reisbewegingen en hybride werken

Bij het CIZ wordt het merendeel van de reisbewegingen met de auto afgelegd. Dit wordt veroorzaakt doordat veel medewerkers relatief veraf wonen van de (regio)kantoren en daarnaast een groot deel van de medewerkers, die werkzaam zijn in het primair proces, hun cliënten bezoeken in de nabijheid van waar ze wonen. De medewerkers die naar de regiokantoren komen doen dit meestal met eigen vervoer.

Uit de duurzaamheidsquickscan 2020 is naar voren gekomen dat de mobiliteit voor woon-werk verkeer (Pre-Corona) zorgt voor 66% van de CO2 uitstoot. Ongeveer een derde van de luchtvervuiling door mobiliteit wordt veroorzaakt door zakelijke dienstreizen en 85% hiervan is direct gerelateerd aan de fysieke bezoeken van onderzoekers. De meeste dienstreizen worden gedaan met een privéauto en niet met het OV.

Visie mobiliteit CIZ

In de VT van 26 januari 2022 is de visie mobiliteit CIZ vastgesteld. De kernpunten hiervan zijn als volgt samen te vatten:

“Passende mobiliteit, voor nu en in de toekomst: de best passende mobiliteit voor elke werknemer is onze uitdaging. De mens en diens situatie is waar het om draait. Wij voelen ons ervoor verantwoordelijk dat een medewerker voor de juiste manier van vervoer kan kiezen.

Passende mobiliteit voor nu en in de toekomst betekent: zorg voor de medewerker vanuit het best passende vervoermiddel op het juiste moment. We geloven in landelijke kaders waar het moet en regelvermogen voor medewerkers waar het kan. Tevens oog hebben voor duurzaamheid en de betaalbaarheid van mobiliteit voor de toekomst.”

Dit is vertaald in het volgende voorstel/kader, waarin het stimuleren van het gebruik van OV een plek heeft gekregen als een belangrijk duurzaamheidsdoel:

<u>Voorstel / kader</u>	Duurzaamheid, diversiteit, flexibiliteit, fitheid, goed werkgever of gelijkheid (DDFFGG)	Valt binnen begrootte reiskosten
Verlaag noch verhoog woon-werk kilometer vergoeding	Duurzaam (niet verhogen), goed werkgever (niet verlagen)	Ja
Verhogen fietsvergoeding naar € 0,30 (woon-werk en dienstreizen)	Duurzaam, fitheid, diversiteit, goed werkgever	Ja
Verstrekken OV-kaart	Duurzaamheid, diversiteit, fitheid, goed werkgever	Ja
Parkeerplekken beschikbaar	Flexibiliteit, goed werkgever	Ja
Loslaten 50 kilometer grens enkele reis woonwerk	Flexibiliteit, goed werkgever, gelijkheid	Ja
Verhogen vergoeding dienstreizen naar € 0,35 per kilometer	Goed werkgever, gelijkheid	Ja

Met dit nieuwe kader wordt ook bijgedragen aan de verduurzaming van de reisbewegingen, met name door verhoging van de fietsvergoeding en het verstrekken van een OV-kaart. Tot slot is in 2022 besloten dat de autoleaseregeling wordt beëindigd. Dit is eind september 2023 gerealiseerd. Voor de monitoring van de impact van het nieuwe beleid wordt verwezen naar het (concept) duurzaamheidsdashboard.

Subdoel: hybride werken stimuleren

Op de VT van 21 juli 2021 is de visie hybride werken CIZ vastgesteld. Hybride werken geeft de mogelijkheid om werkzaamheden uit te voeren op een plaats en tijd waar het werk zich 'voordoet' of waar je op dat moment het meest effectief en efficiënt je werk kunt doen.

Naast deze doelen zal met name het thuiswerken en/of op een locatie in de nabijheid van de woonplaats van medewerkers ook een positieve impact hebben op de verlaging van de CO₂ uitstoot, omdat immers het aantal reisbewegingen hierdoor verminderd.

Halverweg 2022 is er daarbij ook een thuiswerkbudget beschikbaar gesteld zodat medewerkers in staat zijn om thuis achter een arbo verantwoorde werkplek hun werk te doen.

6.4 Doel: duurzame inrichting huisvesting

Het CIZ huurt kantoorruimte in 6 verschillende locaties om de medewerkers te faciliteren in werkplek- en overlegruimtes. Het gebruik van kantoorruimte heeft 2 duurzaamheidsaspecten:

1. Het gewenste/benodigde gebruik van kantoorruimtes in relatie tot het aantal medewerkers, samen te vatten onder het begrip huisvestingsnorm;
2. Het gebruik van duurzaam inzetbare kantoorfaciliteiten.

Achtereenvolgens wordt dit toegelicht per subdoel:

Subdoel: periodiek aanpassen van de huisvestingsnorm aan ontwikkeling hybride werken

In totaal wordt er in 2023 09.317 m² gehuurd en er zijn in totaal 590 werkplekken beschikbaar. Na 2015 is het CIZ behoorlijk gaan minderen in het huren van m². Bij het inrichten van de kantoren is destijds al rekening is gehouden dat medewerkers relatief (ten opzichte van de Rijksnorm) op kantoor zullen zijn omdat met name onderzoekers hun werkzaamheden veelal buiten kantoor, bij de cliënt of zorginstelling, uitvoeren.

Per medewerker werd voor de regiokantoren 0,4 werkplek per fte aangehouden. Bij het hoofdkantoor lag dit op 0,7 werkplek per fte. Hierbij is voor 2023 een Rijksnorm van 0,8 werkplek per fte. toepassing. Het CIZ voldoet dus al aan de Rijksnormen.

Tegelijkertijd heeft het CIZ de eigen ambitie om enerzijds te zorgen voor voldoende werkplekken en een kantoorinrichting die voldoet aan gebruikerswensen, en anderzijds een efficiënte invulling van kantoorruimten die niet te veel geld kost. Dit houdt in dat met gebruikers van de verschillende panden periodiek overlegd wordt over herijking van de huisvestingsuitgangpunten. Dit wordt in afstemming met het management gedaan en kan leiden tot bijstelling van de huisvestingsnormering. Doel is dat we minimaal voldoen aan de Rijksnormen voor werkplekken en daarnaast de balans zoeken tussen voldoende ruimte beschikbaar stellen en het feitelijke gebruik daarvan. Dit leidt er toe dat we niet onnodig (en daarmee minder duurzaam) kantoorruimte aanhuren en inrichten. Hiervoor gelden geen harde interne doelstellingen, maar worden aan de hand van inzichten uit bijvoorbeeld de evaluatie hybride werken keuzes gemaakt die toekomstbestendig zijn.

De negatieve milieu-impact van een kantoororganisatie, zoals het CIZ is, ligt met name in de leveranciersketen. Voorbeelden hiervan zijn onder andere materiaal en energie welke nodig zijn om kantoorpanden te bouwen, kantoorinrichting te maken, reisbewegingen die medewerkers en leveranciers maken met auto/motor en het gebruiken ICT hard- & software. Tegelijkertijd is de milieu impact wel indirect en soms lastig te alloceren aan het CIZ. De belangrijkste indicator voor de relatieve duurzaamheid van het kantoorpand betreft het energielabel:

Subdoel: kantoorruimte huren met duurzaam energielabel (minimaal A) én gebruik LED verlichting

De kantoren van CIZ, worden gehuurd en zijn gevestigd in bedrijfsverzamelgebouwen. De verduurzaming van de panden dient door de eigenaar gedaan te worden. De kantoren hebben reeds energielabel A, op locatie Orteliuslaan 1000 na die energielabel B heeft, en hebben ook LED-verlichting op de CIZ etages. Er is geen CIZ specifieke verbruiksdata door het ontbreken van tussenmeters voor elektra en duidelijke inzichten in warmte en koelvloeistof verbruik. De kantoren hebben een gescheiden kantoorafval stroom, met uitzondering van de locatie in Amsterdam. De gemeente Amsterdam scheidt centraal het afval ná inzameling.

De verdere verduurzamingskansen van de kantorenpanden zelf zijn beperkt. De panden zijn al energiezuinig en het huidige aantal m² per fte is al scherp waardoor verdere verduurzaming hier lastig is. Gebleken is dat na Corona de bezetting op de kantoren laag blijft wat een reductie van de gehuurde m² mogelijk maakt zonder dat dit ten koste gaat van een representatieve kantooromgeving waar medewerkers kunnen ontmoeten en geconcentreerd kunnen werken. Het verminderen van de m² is echter alleen mogelijk als de contracten aan het eind van hun huurdatum zitten. Door het verminderen van de m² wordt de CO₂ belasting van het CIZ op meerdere fronten lager. Minder m² zorgen immers voor een lagere uitstoot aangezien die ruimtes niet meer voor het CIZ verwarmt hoeven te worden, het verbruik van elektra neemt af etc.

Aangezien er minder medewerkers naar kantoor komen zijn de reisbewegingen ook minder. Ook dit heeft een positief op het verlagen van de CO₂ footprint. Het is echter niet zo dat er helemaal geen kantoor meer nodig is aangezien de medewerkers toch ook behoefte hebben om geregeld elkaar op kantoor te ontmoeten.

Subdoel: Het gebruik van duurzaam inzetbare kantoorfaciliteiten

Voor de (her)inrichting van de kantoren wordt, als er opnieuw moet worden aanbesteed, gebruik gemaakt worden van de duurzaamheidseisen voor de inrichting zoals vermeld op de site www.mvicriteria.nl. Te denken valt dan onder andere aan:

- Flexibel inbouwpakket (bij aanpassing of vervanging van het inbouwpakket)
- (Verwerkt) Hout dient aan duurzaamheidseisen te voldoen
- Meer hergebruikte producten/productonderdelen wordt hoger gewaardeerd
- Minimaal 5% social return is vereist maar een hoger percentage wordt automatisch ook hoger gewaardeerd
- Verbod en/of beperking chemische stoffen

Daarnaast kan er in overleg met de verhuurder gekeken worden of het mogelijk is tussenmeters te (laten) plaatsen voor de CIZ m² zodat er meetbaar gemaakt kan worden wat het CIZ verbruikt. Indien dit niet mogelijk is of de eigenaren van de panden hier niet aan mee willen/kunnen werken dan kan er ook gekeken worden of het mogelijk is de CO₂ compensatie af te kopen. Een andere optie zou kunnen zijn om op de meest rustige dag/dagen een kantoor bewust gesloten te houden. De visie van het CIZ hierop is dat afkoop van CO₂ (compensatie) geen daadwerkelijke bijdrage levert aan de reductie van CO₂ uitstoot en dat het beschouwd kan worden als een vorm van green washing die vooral kunstmatig leidt tot CO₂ verlaging, zonder daadwerkelijke inspanning van het CIZ zelf.

Voor wat betreft de te gebruiken materialen voor het inrichten van een locatie wordt – via eisen in de aanbestedingen - waar mogelijk gebruik gemaakt worden van recyclebare materialen indien er zaken vervangen moeten worden. Het meest duurzame is het uiteraard om zo min mogelijk te vervangen. Ook voor wat betreft de ICT middelen kan er tegenwoordig gerecycled worden. Voorheen moesten de ICT middelen vernietigd worden, tegenwoordig worden de middelen afgevoerd, met als doel hergebruik zonder dat er een gevaar bestaat dat er vertrouwelijke informatie op plekken komt waar dit niet wenselijk is.

7 PDCA cyclus: monitoring resultaten en rapportage

In dit hoofdstuk gaan we in op de wijze waarop we een PDCA-cyclus voor de sturing op duurzaamheid willen inrichten en de bijbehorende monitoring en rapportage vormgeven.

Het CIZ heeft een aantal opties overwogen ter voorbereiding op het inrichten van een PDCA cyclus:

- **Optie: certificering CO2-Prestatieladder**
Organisaties die hun CO2 uitstoot inzichtelijk willen maken en de uitstoot willen verminderen kunnen dit bijvoorbeeld doen door gebruik te maken van de CO2-Prestatieladder. Deze ladder bestaat uit 5 treden. De eerste 3 treden gaan over de CO2-uitstoot van de eigen organisatie. Trede 4 en 5 over de uitstoot in de ketens van leveranciers en klanten. In bijlage 4 zijn de niveaus nader toegelicht. Uit dit systeem volgen de voetafdrukken van de organisatie en is te zien of de organisatie op de goede weg is. Daarnaast wordt inzichtelijk gemaakt welke maatregelen er nog moet worden genomen om dat voor elkaar te krijgen. Ook wordt verwacht dat de organisatie hier intern als extern duidelijk en transparant over communiceert. De CO2-Prestatieladder is echter een middel en niet verplicht om te gebruiken. VWS is in 2023 gecertificeerd op niveau 3.
- **Optie: CO2-registratie via Smarttrackers**
Een andere mogelijkheid om de CO2 te registreren is door middel van de website van Smarttrackers. Deze website gaat in de loop van 2023 gebruikt worden door de duurzaamheidsprojectgroep Denk Doe Duurzaam van VWS. SmartTrackers is een applicatie die de gebruiker op een eenvoudige en doelgerichte manier laat helpen te voldoen aan de CO2-Prestatieladder, Veiligheidsladder etc. Hiermee is deze applicatie een hulpmiddel om grip te krijgen op de MVO-doelen van de organisatie op het gebied van o.a. energiebesparing, arbeidsveiligheid, duurzaam inkopen of CO2.

Opzet monitoring en rapportage

Het CIZ hanteert de volgende uitgangspunten voor monitoring en rapportage:

- Het CIZ kiest nadrukkelijk níet voor certificering van de duurzaamheidsprestaties. Reden hiervan is dat we focus willen leggen op het realiseren van de duurzaamheidsprestaties zélf en niet de meerwaarde zien van een certificering. Daar komt bij dat we eerst willen inzetten op het inrichten van een solide basis om duurzaam te opereren binnen de organisatie en eventueel op een later moment ambities bij te stellen.
- Vanuit FINAC is een basis opzet gemaakt van de duurzaamheidsaspecten waarover we per kwartaal willen rapporteren, zie hiervoor de separate bijlage bij deze notitie. In 2024 willen we middels een impactanalyse laten onderzoeken met welke ondersteunende IT middelen we deze rapportage kunnen inrichten.
- De bedoeling is om, naast de periodieke kwartaalrapportage, één keer per jaar, een duurzaamheidsprestatiemeter te herijken voor alle inkoopcontracten, zoals hiervoor geschetst. Dit in navolging van de nul-meting die in 2021 is uitgevoerd.

Bijlage 1: nulmeting duurzaam inkopen

Voor de nulmeting van duurzaam inkopen zijn een aantal stappen uitgevoerd:

1. De inkoopcontracten zijn geclassificeerd naar relatieve strategische waarde, met een indeling in minst, minder, hoogst en een score 1 tot 3. Daarbij gelden hoog strategische contracten als contracten waarbij het moeilijk is van leverancier te wisselen, kritisch voor kostprijs en levering of contracten met een monopolistische markt of hoge entreebarrières.
2. Het duurzaamheidsrisico is vervolgens door 2 onafhankelijke medewerkers kwalitatief ingeschat, met een rating tussen 1 (laag) en 4 (hoog). Hieruit is een gemiddelde duurzaamheidsrisicoscore berekend. Daarbij is gekeken naar de volgende aspecten:

RISICOANALYSE

De volgende aspecten zijn van belang voor het inschatten van MVO risico:

Risico's gerelateerd aan soort product/dienst, bijvoorbeeld:

- Milieugevaarlijke productieprocessen
- Veel migrantenarbeid in betreffende sector
- Veel ongeschoold werk

Risico's gerelateerd aan herkomstland/regio, bijvoorbeeld:

- Corruptie
- Slechte arbeids- of milieuwetgeving

Risico's gerelateerd aan de leverancier, bijvoorbeeld:

- Aan/afwezigheid van managementsystemen & deelname aan keteninitiatieven
- Reputatie van de leverancier
- Relatie met de leverancier

3. Vervolgens is per inkoopcontract gekeken in welke productgroep deze valt, in relatie tot producten die sowieso extra aandacht vergen, volgens de indeling in PIANOo, het Expertisecentrum Aanbesteden van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Deze producten krijgen dan een extra wegingspunt in de MVI score.
4. De MVI score is vervolgens bepaald door optelling van de scores uit de voorgaande 3 aspecten.
5. Op de contracten met een MVI score hoger dan een 7 is vervolgens een aanvullende kwalitatieve toets gedaan door raadpleging van de inkoopcontracten op de volgende aspecten:
 - a. CO2 uitstoot, bijvoorbeeld toepassing van de CO2-prestatieladder
 - b. Overige milieu-aspecten, bijvoorbeeld milieu certificering ISO 14001
 - c. Sociale voorwaarden in keten, bijvoorbeeld statements als eerlijk zaken doen in de keten
 - d. Overige sociale aspecten, zoals bijvoorbeeld zorg voor medewerkers statements
 - e. SROI afspraken
 - f. Transparantie, zoals bijvoorbeeld de transparantiebenchmark en duurzaamheidsverslaggeving.

Bijlage 2: MVI criteria ambitieniveaus

Ambitie-niveau MVI-criteria	Type criteria	Doel
Basis	Geschiktheidseisen Selectiecriteria Minimumeisen Contractbepalingen	Uitsluiten niet-duurzame producten, diensten en werken.
Significant	Geschiktheidseisen Selectiecriteria Aangescherpte gunningscriteria Aangescherpte minimumeisen Aangescherpte contractbepalingen	Aanmoedigen duurzame producten, diensten en werken om significante duurzaamheidswinst te maken.
Ambitieuus	Ambitieuze gunningscriteria Functionele en ambitieuze minimumeisen Ambitieuze contractbepalingen Suggesties voor meer impact.	Stimuleren nieuwe oplossingen en innovatie om zo laag mogelijke negatieve belasting of positieve bijdrage te leveren.

De CO ₂ -Prestatieladder	
Niveau – Certificeringschema (globaal)	
5	Het bedrijf beschikt over een CO ₂ -emissie-inventaris van haar belangrijkste leveranciers. Het bedrijf toont aan dat de geformuleerde doelstellingen zoals geformuleerd op niveau 3 en 4 worden gerealiseerd. Het bedrijf committeert zich publiekelijk aan een CO ₂ -reductieprogramma van - of met - overheid of maatschappelijke organisatie en kan aantonen dat het een relevante bijdrage levert aan een innovatief CO ₂ -reductieproject.
4	Het bedrijf heeft haar ketenemissies op hoofdlijnen in kaart gebracht en voor twee relevante ketens zijn ketenanalyses uitgevoerd. Het bedrijf beschikt over kwantitatieve doelstellingen voor haar ketenemissies. Het bedrijf onderhoudt een dialoog met belanghebbenden (overheden en maatschappelijke organisaties) en kan aantonen dat zij initiatiefnemer is van een sector- en keteninitiatief op het gebied van CO ₂ -reductie.
3	Het bedrijf beschikt over een officiële CO ₂ -emissie-inventaris die volgens de ISO (of GHG) standaard is opgesteld en door een onafhankelijke instelling is geverifieerd. Het bedrijf beschikt over kwantitatieve doelstellingen voor haar eigen (scope 1 en 2) CO ₂ -uitstoot. Het communiceert structureel intern en extern over haar CO ₂ -footprint en neemt actief deel aan tenminste één sector- en keteninitiatief op het gebied van CO ₂ -reductie.
2	Het bedrijf heeft haar energiestromen kwantitatief in kaart gebracht en heeft een kwalitatieve doelstelling geformuleerd voor energiebesparing en duurzame energie. Het bedrijf communiceert intern structureel over haar energiebeleid en neemt passief deel aan tenminste één sector- en keteninitiatief op het gebied van CO ₂ -reductie.
1	Het bedrijf heeft haar energiestromen kwalitatief in kaart gebracht en beschikt over een lijst potentiële opties voor energiebesparing en duurzame energie. Het bedrijf communiceert intern op ad hoc basis over haar beleid m.b.t. energiebesparing en duurzame energie en is op de hoogte van sector- en keteninitiatieven op het gebied van CO ₂ -reductie.